Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20"грудня 20 16 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра теоретичної механіки

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____

"_____" _____ 20___ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Історія, концепції та сучасні досягнення науки
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти доктор філософії

Спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»
(код і назва спеціальності)

Інститут/факультет математики, фізики та інформаційних технологій
(назва інституту, факультету)

2020 рік

Розробники:
зав. кафедри теоретичної механіки, д.т.н., професор Волков В.Е.

Навчальна програма затверджена на засіданні *кафедри теоретичної механіки*

Протокол № 1 від. "31" 08 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Волков В. Е.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МФІТ

Протокол № 1 від. "31" 08 2020 р.

Голова НМК _____ (Савоф)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні *кафедри теоретичної механіки*

Протокол № ___ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «Історія, концепції та сучасні досягнення науки» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії (PhD) спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія, сучасні досягнення, основні закономірності та концепції розвитку науки.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Дисципліна «Історія, концепції та сучасні досягнення науки» належить до нормативних дисциплін. Вона забезпечує ознайомлення з історичними закономірностями та основними концепціями розвитку наукового знання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Історія, основні концепції та закономірності розвитку науки.
2. Проблеми, досягнення та перспективи розвитку сучасної науки.
3. Вплив сучасних інформаційних технологій на розвиток науки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Метою курсу «*Історія, концепції та сучасні досягнення науки*» є формування у аспірантів знань, умінь та навичок стосовно методів історичного аналізу наукових досліджень з позицій сучасних концепцій розвитку наукового знання та актуальних наукових проблем з використанням сучасних математичних методів, комп'ютерних технологій та інформаційних систем.

Для досягнення цієї мети аспіранти повинні:

знати методику історичного та логічного аналізу розвитку науки взагалі та окремих її галузей – насамперед математики, механіки, фізики та комп'ютерних наук – в їх взаємозв'язку, історію розвитку науки від античних часів до сучасності, основні концепції та закономірності розвитку наукового знання, а також головні проблеми сучасної науки, насамперед – математики і комп'ютерних наук;

опанувати навички використання історичного та логічного методів аналізу розвитку науки з метою прогнозування розвитку окремих галузей наукового знання у найближчі роки; дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій;

вміти застосовувати методи оцінювання рівня розвитку конкретних наукових розділів; формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази; застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу і контекстуалізації інформації.

ознайомитися з сучасними проблемами інформаційних технологій, комп'ютерних наук та математики.

Завдання:

Методичні: ознайомлення аспірантів з основами філософії науки, з історією розвитку математики, механіки, фізики та комп'ютерних наук в їх взаємозв'язку та взаємодії; розвиток історичного та логічного мислення та підвищення загального рівня наукової ерудиції та культури; здобуття навичок дослідження розвитку наукових концепцій та теорій; формування навичок самостійного вивчення навчальної літератури з історії та філософії науки.

Практичні: проводити історичний аналіз наукової проблеми та її розв'язання, класифікувати наукову проблему (визначати галузь або галузі наукових знань та розділ або розділи науки, до яких можна віднести проблему); визначати можливі методи розв'язання проблеми з метою їх адекватного обрання, оцінювати результати розв'язання проблеми, робити змістовні висновки та інтерпретацію.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

загальні компетентності (ЗК):
ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 03. Здатність працювати в міжнародному науковому просторі.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):
СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у комп'ютерній науці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з комп'ютерних наук та суміжних галузей.
СК 08. Здатність моделювати складні системи, зокрема, інформаційні та технічні системи різного призначення, інтелектуальні системи та системи підтримки прийняття рішень.

СК 09. Здатність створювати моделі систем, явищ та об'єктів предметних областей в умовах невизначеності, аналізувати та досліджувати процеси, що протікають в них.
СК 11. Здатність аналізувати межі застосування існуючих моделей систем, явищ та об'єктів предметних областей.

Програмні результати навчання:
ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з комп'ютерних наук і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
ПРН 03. Вміння формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
ПРН 06. Навички застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу і контекстуалізації інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
ПРН 08. Глибоке розуміння загальних принципів та методів комп'ютерних наук, а також методології наукових досліджень, та вміння застосувати їх у власних дослідженнях у сфері комп'ютерних наук та у викладацькій практиці.
ПРН 12. Обізнаність та розуміння філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку науки
ПРН 14. Глибоке розуміння загальних принципів побудови математичних, структурних, онтологічних моделей і метамоделей предметних областей та вміння проводити аналіз таких моделей.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати: історичні закономірності та основні концепції розвитку науки, основні проблеми сучасної науки; передові концепції та сучасну методологію як безпосередньо комп'ютерних наук, так і комп'ютерних наук на межі предметних галузей; загальні принципи побудови математичних, структурних, онтологічних моделей і метамоделей предметних областей.

вміти: використовувати методи історичного аналізу для вивчення наукової проблеми та адекватних методів її розв'язання; проводити наукові та прикладні дослідження на рівні останніх світових досягнень, отримувати нові знання та здійснювати інновації; формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані; застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу і контекстуалізації інформації, зокрема,

статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; *проводити аналіз математичних, структурних, онтологічних моделей і метамоделей предметних областей; аналізувати межі застосування існуючих моделей систем, явищ та об'єктів предметних областей*.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія, основні концепції та закономірності розвитку науки.

Тема 1. Історія розвитку науки.

Тема 2. Наукові революції як "точки біфуркації" в розвитку знання.

Змістовий модуль 2. Проблеми, досягнення та перспективи розвитку сучасної науки.

Тема 1. Основні досягнення та проблеми сучасної науки.

Тема 2. Аналіз сучасного стану математики, механіки, фізики, хімії та інших природничих наук.

Тема 3. Аналіз сучасного стану інформаційних технологій та комп'ютерних наук.

Тема 4. Взаємозв'язок розвитку точних та природничих наук з розвитком гуманітарних наук.

Тема 5. Інформаційна революція кінця XX-го сторіччя та нові наукові галузі XXI-го сторіччя.

Тема 6. Основні тенденції розвитку світової науки.

Тема 7. Основні тенденції розвитку та перспективи науки в Україні.

Змістовий модуль 3. Вплив сучасних інформаційних технологій на розвиток науки.

Тема 1. Сучасні інформаційні технології в науці: взаємозв'язок розвитку інформаційних технологій з розвитком науки та науковими досягненнями.

Тема 2. Передові концепції комп'ютерних наук.

Тема 3. Застосовування сучасних інструментів і технологій пошуку, обробки, аналізу і контекстуалізації наукової інформації.

3. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** іспит

4. **Засоби діагностики успішності навчання:**
   Методи усного контролю: фронтальне та індивідуальне опитування
   Методи письмового контролю: письмові контрольні роботи, тести
   Індивідуальні самостійні практичні завдання

5. Рекомендована література

Основна

1. Барбур И. Религия и наука: история и современность. М., 2000.
2. Брукшир Дж. Гленн «Введение в компьютерные науки. Общий обзор» = Computer Science: An Overview. – 6-е изд.. — М.: «Вильямс», 2001. – С. 688.
3. Бурбаки Н. Очерки по истории математики / Пер. И. Г. Башмаковой под ред. К. А. Рыбникова. – М.: КомКнига, 2007. – Архивная копия от 14 сентября 2015 на Wayback Machine
4. Введение в историю мировой науки и техники: Проспект курса лекций / В. Е. Еремеев. – М.: Восточная литература, 2012. — 304 с.
5. Винер Н. Кибернетика. – М.: Иностр. Лит., 1961. – 420 с.
6. Грэхем Р. Математика и компьютеры: проблемы и перспективы // Квант. – 2016. – № 3. – С. 2-9.
7. Джуа М. История химии. — М.: Мир, 1966. – 452 с.
8. Історія філософії: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Ярошовець, О. В. Алєксандрова, Г. Є. Аляєв та ін.; за ред. В. І. Ярошовця; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2010. — 928 с.
9. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун; пер. с англ. – М., 2001.
10. Михайличенко О.В. Історія науки і техніки – Суми: СумДПУ, 2013. – 346 с.
11. Ратніков В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2009. – 416 с.
12. Рупташ О.В., Радзиняк Т.І. Історія науки і техніки – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 176 с.
13. Тойнби А. Дж. Постижение истории; пер. с англ. М., 1996.
14. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.
15. Chalmers, Alan F. What Is This Thing Called Science? – Hackett Pub.: 1999. – 266 p.

16. Joy of Knowledge: Science and the Universe / James Mitchell (Editor). – Worthing : Littlehampton Book Services Ltd, 1978.– 304 с. – (The Mitchell Beazley joy of knowledge library)

Додаткова

1. Волков В.Э. Информационные технологии: прошлое, настоящее, будущее //Автоматизация технологических и бизнес-процессов, 2014. – №20, декабрь 2014. – С. 5-15.
2. Руда С. П. , Храмов Ю. О. Історія науки // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2005. – Т. 3 : Е – Й. – С. 602. – 672 с.
3. Проблемы Гильберта / Под ред. П. С. Александрова. М.: «Наука», 1969.
4. Проблемы коэволюции и социотехническое управление: научно-учебное пособие /Б.В. Егоров, И.Н. Буценко, А.А.Шевченко, А.В. Коваленко, В.Э. Волков, И.И. Яровой, Г.В. Ангелов – Одесса: КП ОГТ, 2010. – 624с.